

Alina Maciejewska

Zakład Gleboznawstwa i Ochrony Gruntów Politechniki Warszawskiej

Sprawozdanie z ogólnokrajowej konferencji "Węgiel brunatny w rolnictwie i ochronie środowiska" Ślesin k. Konina, 6–7 października 1995 r.

Konferencja została zorganizowana w dniach 6 i 7 października 1995 r. w Ślesinie k. Konina. Organizatorem jej był Zakład Gleboznawstwa i Ochrony Gruntów Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej, a także Komitet Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN, Polskie Towarzystwo Gleboznawcze, Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego, Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" oraz Firma "Izomar" Sp. z o.o. W konferencji uczestniczyło 79 osób, w tym 3 osoby z zagranicy.

Celem konferencji było podsumowanie dotychczasowych badań prowadzonych na temat wykorzystania węgla brunatnego jako źródła substancji próchnicotwórczych i ochronnych dla gleb. W związku z tym tematyka konferencji obejmowała następujące zagadnienia:

- wykorzystanie węgla brunatnego i nawozów z węgla brunatnego do poprawy właściwości i żyzności gleb;
- węgiel brunatny jako podłoże w uprawach rolniczych;
- przydatność węgla brunatnego w uprawie roślin;
- wykorzystanie węgla brunatnego do rekultywacji gleb;
- przydatność węgla brunatnego w hodowli zwierząt.

Podczas obrad wygłoszono następujące referaty:

Mazur T. — Rolnicze i ekologiczne znaczenie glebowej substancji organicznej.

Mercik S., Kubik I. — Chelatowanie metali ciężkich przez kwasy humusowe oraz wpływ torfu na pobieranie Zn, Pb, Cd przez rośliny.

Skłodowski P. — Charakterystyka niektórych właściwości chemicznych gleb oraz ich zdolności buforowych i przydatności rolniczej.

Motowicka-Terelak T., Terelak H. — Obszary ekologicznego zagrożenia gleb w Polsce w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych.

Bielikowski K. — Zasoby i charakterystyka złóż węgla brunatnego na obszarze Polski.

Włodarczyk B., Gach S. — Ekologiczne aspekty eksploatacji węgla brunatnego na obszarze Kopalni Węgla Brunatnego "Konin".

Maciejewska A. — Ekologiczne aspekty wykorzystania węgla brunatnego do poprawy właściwości gleb piaszczystych użytkowanych rolniczo.

Kalembasa S., Symanowicz B. — Przetwarzanie osadów pościekowych z użyciem węgla brunatnego.

Nowosielski O. — Węgiel brunatny jako podłoże i nawóz oraz surowiec do wytwarzania podłoży i nawozów.

Vlasinowa H., Havel L., Prohaska S. — Effect of humic substances on in vitro plant propagation.

Richter R., Hlušek J. — Effect of substances separated from oxyhumolite on selected vegetable species.

Hlušek J., Richter R., Rikanova J. — Effect of organomineral fertilisation on the yield and quality of selected vegetable – garden crops.

Gonet S., Dębska B. — Właściwości ekstraktów alkalicznych oraz właściwości optyczne kwasów huminowych wyekstrahowanych z węgla brunatnych.

Curyło T., Jasiewicz Cz. — Wartość nawozowa Plonofoski (J) i Plonofoski (W) wyprodukowanych na bazie węgla brunatnego przez KWB "Konin".

Wąchalewski T., Krzaklewski W., Wójcik J. — Rekultywacja zwałowisk kopalnictwa węgla brunatnego jako element ich bezpieczeństwa w toku i po zakończeniu formowania na przykładzie kopalni "Turów".

Maciejewska A., Grzebisz W., Szwed K. — Wpływ preparatów z węgla brunatnego i torfu na kompleks sorpcyjny gleb piaszczystych i adsorpcję miedzi.

Chudoba-Drozdowska B., Janeczek W., Noganowicz A., Wejnmann A. — Wstępne badania nad zastosowaniem węgla brunatnego oraz jego mieszanek z innymi kopalinami jako naturalnego dodatku do paszy dla cieląt.

Brzeg K., Bill J., Radziejewski W. — Uwagi i doświadczenia wynikające z produkcji pierwszych partii nawozów otrzymanych z węgla brunatnego.

Wygłoszone referaty, po dopracowaniu redakcyjnym i recenzjach, opublikowano w wydawnictwie Polskiej Akademii Nauk "Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych", nr. 422, 1995 r. Zeszyt ten został przekazany wszystkim uczestnikom konferencji, zainteresowanym instytucjom naukowym i gospodarczym oraz do bibliotek uczelni rolniczych i innych placówek dydaktycznych zainteresowanych ww. problematyką.

Dyskusja podczas konferencji poświęcona była głównie analizie wpływu węgla brunatnego na właściwości gleb oraz roli węgla brunatnego jako źródła substancji organicznej w produkcji nawozów organiczno-mineralnych.

W wyniku dyskusji sformułowano i przyjęto następujące wnioski:

1. Zorganizowanie Pierwszej Krajowej Konferencji na podany wyżej temat zdaniem uczestników było bardzo celowe. Konferencja przyczyniła się do bliższego rozpoznania potrzeb wykorzystania węgla brunatnego w rolnictwie i ochronie środowiska oraz możliwości jego stosowania. Zaprezentowane na Konferencji wyniki badań wskazują na istotne właściwości sorpcyjne węgla brunatnego zarówno w stosunku do nawozów mineralnych, co w istotny sposób ogranicza ich wypłukiwanie w głąb gleb, jak też w stosunku do metali ciężkich i związków toksycznych, co ogranicza włączenie tych związków do łańcucha pokarmowego.
2. Za konieczne uznano prowadzenie dalszych badań z zakresu wykorzystania węgla brunatnego i preparatów produkowanych na bazie węgla brunatnego w ochronie środowiska, zwłaszcza na obszarach zagrożonych emisją związków toksycznych.
3. Referowane podczas obrad wyniki badań upoważniają do sformułowania następujących zaleceń dla praktyki wskazujących, że stosowanie węgla brunatnego należy preferować:
 - na glebach skażonych metalami ciężkimi, a szczególnie w okolicach hut, tras szybkiego ruchu, autostrad, w ogrodach działkowych zlokalizowanych przy jezdniach i na terenach miast, w celu ograniczenia pobierania tych metali przez rośliny;
 - na glebach bardzo lekkich i bardzo ciężkich oraz zdewastowanych mechanicznie w celu poprawienia właściwości fizycznych tych gleb;
 - jako podłoże do produkcji pod osłonami;
 - do produkcji kompostów z odpadami komunalnymi i przemysłowymi;
 - do produkcji nawozów organiczno-mineralnych o kompletnym składzie chemicznym dostosowanym do wymagań różnych gatunków roślin;
 - do produkcji dodatków paszowych o zróżnicowanym dla poszczególnych gatunków zwierząt asortymencie.
4. Należy zwrócić się do Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z wnioskiem o dofinansowanie wykorzystania węgla brunatnego i niektórych odpadów z węgla brunatnego do:
 - detoksykacji gleb skażonych metalami ciężkimi,
 - regeneracji gleb zdewastowanych mechanicznie,
 - rekultywacji gleb zdegradowanych,
 - utylizacji odpadów komunalnych i niektórych odpadów przemysłowych.W tej sprawie Komitet Organizacyjny Konferencji opracuje uzasadnienie i po zaopiniowaniu przez Komitet Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN oraz Polskie Towarzystwo Gleboznawcze przedłoży je ww. Ministerstwu.
5. Istnieje potrzeba organizowania dalszych, cyklicznych (np. co 3 lata), konferencji na temat "Węgiel brunatny w rolnictwie i ochronie środowiska" z udziałem pracowników nauki, przedstawicieli kopalń węgla brunatnego oraz administracji rolnictwa i ochrony środowiska różnego szczebla.

Powyższe wnioski opracowała Komisja w następującym składzie:

Prof. dr hab. Stanisław Mercik — przewodniczący,

Prof. dr hab. Tadeusz Curyło,

Prof. dr hab. Ignacy Dechnik,

Dr hab. Alina Maciejewska,

Dr Kazimierz Brzeg.